

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 11 Kasım 2015

Paris İklim Değişikliği Konferansına Doğru Türkiye

Bu yazı 28 Ekim tarihli yazımızın devamı niteliğinde...

Türkiye bu ay sonunda Paris'te toplanacak olan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda ("21. Taraflar" toplantısı) "*Ulusal Düzeyde Belirlenmiş Katkı Niyeti*" (Intended Nationally Determined Contribution, INDC) programını sunuyor olacak. Türkiye INDC-Katkı Payını resmi olarak bu ay başında açıklamıştı. Türkiye'nin "resmi" Katkı Payı belgesi, 2030'da Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonlarının 1,175 milyon ton CO₂ eşdeğerine ulaşacağını öngörüyor ve uygulanması düşünülen tedbirler aracılığıyla bu rakamın 929 milyon tona düşürülmesini hedef olarak sunuyor.

Diğer yandan, Türkiye'nin "resmi" "Katkı Payı Belgesine" başka bir açıdan yaklaşan ve alternatif olarak daha gerçekçi büyüme hedefleri ve emisyon baz patikasına dayalı bir analiz sunan bir çalışmayı ODTÜ öğretim üyesi, değerli çalışma arkadaşım Doç Dr. **Ebru Voyvoda** ile birlikte Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi (İPM) ve Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) adına sürdürmekte idik. Bu çalışmanın bulguları ise 2015-2030 arasında yıllık ortalama %3,45 yıllık büyüme tahmini altında Türkiye'nin *2030'daki emisyon miktarını 787 milyon ton* karbon dioksit eşdeğeri sera gazı olarak tahmin etmektedir. Söz konusu büyüme rakamı IMF ve OECD'nin çalışmalarına dayanmakta ve Türkiye için *daha gerçekçi bir öngörü* olarak değerlendirilmektedir.

Konu basit bir öngörü çalışmasından ibaret değildir. Zira eğer İPM – WWF çalışmasında ileri sürülen büyüme ve emisyon artış patikası geçerli olarsa, Türkiye'nin resmi INDC'de 2030 için öngördüğü 1,175 milyon ton emisyon düzeyine zaten ulaşamayacak; ve dolayısıyla Türkiye sanki hiçbir önlem almadan uluslararası yükümlülüklerini yerine getirdiğini ileri sürebilecektir.

Türkiye'nin resmi emisyon baz patikasında önceden "abartılı" bir hedef sunarak, daha sonra daha düşük değerlere ulaşması durumunda, "aktif hiç bir politika izlemeden yükümlülüklerini fazlasıyla yerine getirmiş" sayılacağı beklentisinin gerçekçi olmadığı; uluslararası arenada kabul görmeyeceği; ve ciddiye de alınmayacağı uyarıları sıklıkla dile getirilmektedir.

İPM & Türkiye-WWF Raporunda Türkiye'nin ileriye yönelik *katkı payı* ise "*asgari tarihsel sorumluluk*" ve "*azami gelişme ihtiyacı*" üzerinden belirlenmekte. Buna göre, Türkiye'nin 2°C hedefi çerçevesinde üzerine düşen sorumluluğu yerine getirebilmesi için, 2030 yılına kadar toplam emisyonlarında referans senaryoya göre 2,980 milyon ton düzeyinde azaltım yapması gerekiyor. Bu koşullar altında 2°C hedefi kapsamında Türkiye'nin Paris'te vereceği taahhüt, 2030 yılında emisyonların 2010 yılı seviyesinde gerçekleşmesi olabilir.

İPM - WWF'in analizinde Türkiye'nin 2°C hedefi çerçevesinde iki ana politika aracı belirlenmekte: (i) "Kirlenici Öder" ilkesi altında karbon vergisi toplanması; ve buradan gelecek fonların *yenilenebilir kaynaklardan (rüzgar, güneş ve jeotermal) elektrik üretimi için kullanılması*. Çalışma, milli gelire oran olarak yüzde 1.2 düzeyinde mütevazı boyuttaki bir karbon vergisinin, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönlendirilmesiyle birlikte 2030 yılında 500 terraWatt saate ulaşması hedeflenen elektrik üretiminin yüzde 40'ının yenilenebilir kaynaklardan sağlanabileceğini ve doğal gaz, ham petrol ve kömür ithalat faturasında da yüzde 25'i bulan tasarruf sağlanabileceğini öngörüyor.

"Yenilenebilir enerjiye dayalı sürdürülebilir kalkınma" stratejisi 21. yüzyıl için artık bir iyi dilek temennisinin çok üzerine taşmış ve Birleşmiş Milletler *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri* (Sustainable Development Goals – SDG) arasına yerleşmiş durumda. Türkiye, 19. yüzyılın buhar ve kimya sanayilerine dayalı *birinci sanayi devrimini* ve 1950 sonrasında *montaj hattı teknolojisine dayalı otomotiv ve dayanıklı tüketim malları* sanayi devrimlerini kaçırmış idi. Doğal kaynakları ve coğrafi bakımından olağan üstü avantajlara sahip olduğu konumuyla, 21. yüzyılın yenilenebilir enerjilere dayalı üçüncü sanayi devriminde Türkiye'nin bu fırsatı kaçırmaması gerektiğini düşünmekteyiz.

(*) İPM-WWF Raporu İçin:

http://www.wwf.org.tr/basin_bultenleri/raporlar/?4600/turkiye-icin-dusuk-karbonlu-kalkinma-yollari-ve-oncelikleri